

[Verdieping \(/verdieping/\)](#)

Protocol kerkdiensten en andere kerkelijke bijeenkomsten

16 minuten leestijd | Meer over

[Coronavirus \(/thema/coronavirus/\)](#)

Dit protocol is opgesteld voor gemeenten die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland. De concrete invulling van dit protocol behoort tot de verantwoordelijkheid van de kerkenraad en heeft een lokale en op het kerkgebouw toegespitste invulling.

- **Het onderstaande protocol is vrijdag 17 juli voor het laatst geactualiseerd. De onderstreepte tekst is nieuw.**
- *Print of maak een pdf van dit document door toetscombinatie ctrl p in te drukken. Kies vervolgens onder 'Bestemming' de juiste printer of 'opslaan als pdf'.*
- *Het verdient aanbeveling dat in ieder kerkgebouw een exemplaar van dit protocol en van het daarop gebaseerde gebruiksplan aanwezig zijn vanwege mogelijke controle door de gemeente.*

Basisregels

- Vanaf 1 juli 2020 mag er een onbeperkt aantal mensen aanwezig zijn bij kerkdiensten mits de 1,5 meter onderling gehandhaafd wordt. Triage (mensen van te voren vragen of ze symptomen van covid-19 vertonen) is verplicht bij meer dan 100 mensen binnen en meer dan 250 mensen buiten. Triage is ook verplicht als er samenzang plaatsvindt tijdens de kerkdienst.

- Voor bijeenkomsten zonder triage blijft een limiet gelden van maximaal 100 deelnemers (exclusief mensen van de organisatie; predikant, koster, etc).
- Voor bijeenkomsten die buiten plaatsvinden geldt 250 deelnemers (exclusief mensen van de organisatie; predikant, koster, etc) als maximum wanneer er geen triage zal plaatsvinden.
- Registratie van de deelnemers is nodig als u meer dan 100 personen binnen wilt ontvangen (of meer dan 250 personen buiten), als u wilt zingen of als u anders niet kan waarborgen dat 1,5 m onderlinge afstand wordt gehouden.
- Maak gebruik van het gebruiksplan om weer te geven hoe u voor goede hygiënische omstandigheden zorgt, en looproutes vorm geeft in uw gebouw. Zorg dat het gebruiksplan (<https://www.protestantsekerk.nl/download10379/Format-gebruiksplan-kerkgebouw-versie-2-0.docx>), aanwezig is in het gebouw.
- Sinds 1 juli is zang als onderdeel van godsdienst en levensovertuiging weer toegestaan, mits de RIVM-richtlijnen worden opgevolgd. Als kerkenraad dient u af te wegen of zingen in uw kerkgebouw verantwoord is of niet. Meer hierover in dit protocol 'Zingen tijdens de kerkdienst'.

7 juli 2020
Protocol 'Zingen tijdens de kerkdienst'

(<https://www.protestantsekerk.nl/nieuws/samen-zingen-in-kerkdiensten-weer-mogelijk/>).

Let op: deze voorschriften kunnen worden bijgesteld. Het is van belang dat u de maatregelen vanuit de overheid blijft volgen. De richtlijnen van de Protestantse Kerk worden daar voortdurend op aangepast.

Gebruiksplan

Voordat een gemeente kerkelijke activiteiten - zoals erediensten - hervat, moet er een gebruiksplan worden opgesteld. Dit protocol biedt hiervoor een belangrijk handvat, tegelijkertijd is het niet allesomvattend. De situatie in iedere gemeente en elk kerkgebouw is tenslotte anders. Daarom is het gebruik van *gezond verstand* van evengroot belang.

Gebruiksplan kerkgebouw versie 3.0 (17 juli 2020) (<https://www.protestantsekerk.nl/download10379/Format-gebruiksplan-kerkgebouw-versie-3-0.docx>).

Voor alle activiteiten geldt dat hierbij de voorschriften van het RIVM inzake hygiëne, afstand, kwetsbare personen e.d. in acht worden genomen. Deze maatregelen zijn te vinden via [rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl) (<http://www.rijksoverheid.nl>).

Preambule

Het is de bedoeling dat per gemeente de onderstaande aandachtspunten worden ingevuld c.q. beschreven zoals dit binnen uw lokale context passend is.

1. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een gebruiksplan naar aanleiding van dit protocol.
2. Het gebruiksplan (<https://www.protestantsekerk.nl/download10379/Format-gebruiksplan-kerkgebouw-versie-2-0.docx>) van de gemeente geldt voor alle activiteiten in en rond het kerkgebouw.
3. Uitgangspunt is dat het helder en hanteerbaar is voor alle kerken, predikanten, werkers in de kerk, vrijwilligers en bezoekers.
4. Predikanten, werkers in de kerk, vrijwilligers en bezoekers houden zich aan de voorschriften van het RIVM.

De eredienst

Voor en na de kerkdienst

- *Aanstellen coördinatoren:* Voor iedere viering dienen één (of meer) coördinator(en) te worden aangesteld. Deze coördinatoren zien toe op de maatregelen die getroffen zijn. Zij geven aan waar mensen wel/niet mogen zitten of lopen. Overweeg deze personen hesjes te geven zodat zij duidelijk herkenbaar zijn.
 Let op: er dient bij de ingang van de kerk één persoon (coördinator) te staan die mensen begroet en eventueel vraagt naar de gezondheid. Mensen met coronagerelateerde klachten mogen de kerk niet bezoeken. Daarnaast is het van belang dat de coördinatoren

ook duidelijk aangeven hoe een en ander werkt bij de garderobe: waar kunnen de jassen worden opgehangen, hoeveel mensen kunnen dit gelijktijdig doen, enz.

- *Wel/niet bezoeken van de kerk:* De rijksoverheid heeft duidelijke voorschriften opgesteld wanneer iemand wel of niet een activiteit mag bezoeken.
Mensen die 70 jaar of ouder zijn, en alle anderen die in een risicogroep vallen, beslissen zelf of zij aan de kerkdienst deelnemen. De kerk wijst op het advies van de overheid: [voorschriften van de rijksoverheid met betrekking tot risicogroepen](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus/gezondheidsadviezen) (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus/gezondheidsadviezen>).
- *Het aantal kerkgangers:* Vanaf 1 juli 2020 mag er een onbeperkt aantal mensen aanwezig zijn bij kerkdiensten mits de 1,5 meter onderling gehandhaafd wordt. Triage (mensen van te voren vragen of ze symptomen van covid-19 vertonen) is verplicht bij meer dan 100 mensen binnen en meer dan 250 mensen buiten. Triage is ook verplicht als er samenzang plaatsvindt tijdens de kerkdienst.
Voor bijeenkomsten zonder triage blijft een limiet gelden van maximaal 100 deelnemers (exclusiefs mensen van de organisatie; predikant, kosten, etc) binnen. Voor bijeenkomsten die buiten plaatsvinden geldt 250 deelnemers (exclusief mensen van de organisatie; predikant, kosten, etc) als maximum wanneer er geen triage zal plaatsvinden.
- *Voorkomen overschrijden maximaal aantal kerkgangers:* Zorg ervoor dat het aantal toegestane aanwezigen niet wordt overschreden. Reserveren v, indien nodig, kan bijvoorbeeld als volgt:
  - Mensen melden zich aan bij een contactpersoon in de gemeente. Deze houdt het aantal bij tot het maximum bereikt is.
  - Aanmeldingen lopen tot een bepaald moment, bijvoorbeeld tot vrijdagavond 20.00 uur. Er wordt vervolgens geloot uit de aanmeldingen. De mensen die zijn ingeloot zijn krijgen een uitnodiging.
  - Nodig mensen uit op wijkniveau, leeftijdscategorie of achternaam.
- *Binnenkomst en uitgang van het kerkgebouw:* Geef duidelijk aan welke ingangen, welke looproutes, welke uitgangen worden gebruikt. Zorg voor desinfecterende middelen bij ingang en bij toiletten. Denk na over het al dan niet gebruiken van garderobes.
- *Gebruik overige ruimtes in en rondom kerkgebouwen:* In het gebruiksplan dienen ook alle overige ruimtes in en rond het kerkgebouw te worden opgenomen. Ook voor het gebruik van deze ruimtes zijn de voorschriften van het RIVM van toepassing.
- *Hygiëne/reinigen:* Besteed in het gebruiksplan afzonderlijke aandacht aan hygiëne en veiligheid: stel een reinigingsplan op voor het kerkgebouw en de nevenruimtes (door wie, hoe vaak). Bijzondere aandacht is noodzakelijk voor keukens en sanitaire voorzieningen. Wat betreft het reinigen van het kerkgebouw/de kerkzaal is het belangrijk dat wordt vastgelegd hoe de kerkzaal wordt gereinigd. Denk aan afnemen van stoelen/banken, deurklinken, lessenaar, microfoons, enz. Ook goede ventilatie is belangrijk.
- *Gebruik toiletten:* Het bezoek aan het toilet in de kerk moet tot een minimum beperkt worden. Toiletten dienen na afloop van iedere kerkdienst te worden schoonmaakt. Zorg voor zover mogelijk voor extra reinigingsmiddelen zoals hygiënedoekjes die bezoekers kunnen gebruiken voor deurklinken en toiletbrillen.

De kerkzaal

Inrichting en gebruik kerkzaal: Uitgangspunten bij het inrichten en gebruik van de kerkzaal zijn:

- Tussen kerkgangers dient anderhalve meter afstand gewaarborgd te worden.
- Huisgenoten mogen bij elkaar zitten. Onder een huishouden verstaat het RIVM echtgenoten, geregistreerde partners of andere levensgezellen en ouders, grootouders en kinderen, voor zover zij op één adres wonen. Woongroepen, tehuizen en studentenhuizen vormen dus niet één huishouden.
- Voor iedere kerkganger dient helder te zijn waar hij/zij kan zitten. Geef dit duidelijk aan.
- Er dienen voor iedere viering één (of meer) coördinator(en) te worden aangesteld die toezien op de maatregelen die getroffen zijn en aangeven waar mensen wel/niet mogen zitten of lopen. Overweeg deze personen ook hesjes te geven zodat zij duidelijk herkenbaar zijn.

Verder is bij het inrichten en gebruik van de kerkzaal belangrijk dat:

- Rekening gehouden wordt met het maximum aantal mensen dat aanwezig mag zijn;
- Aandacht gegeven wordt aan looppaden/routes;
- De eerste plaats naast het gangpad niet gebruikt wordt als de gangpaden te smal zijn. Mochten er losse stoelen zijn, dan kunnen stoelen worden verwijderd zodat de gangpaden de juiste afmeting krijgen;
- Bij het gebruik van bovengalerijen dienen de zitplaatsen in ieder geval op anderhalve meter afstand te zijn van de (voor)zijde van de galerij die uitziet op de kerkzaal, zodat kerkgangers hieronder een veilige zitplaats kunnen bezetten;
- Alle betrokkenen in de eredienst (voorgangers, lectoren, ouderlingen, muzikanten, koster, enz.) ook tijdens de dienst de anderhalve meter afstand bewaren. Neem bij voorkeur de lessenaar af als een andere persoon deze gebruikt tijdens de eredienst;
- Het gebruiksplan de procedure voor het verlaten van het kerkgebouw beschrijft. Laat de procedure uitvoeren door de daarvoor aangewezen coördinator. Geef bijvoorbeeld aan welke rij als eerste de kerkzaal kan verlaten, zo mogelijk via verschillende uitgangen. Vermijd elkaar kruisende stromen, bij het inkomen/verlaten van de kerk, en bij garderobes en toiletten.
- Indien nodig met markeringen aangegeven wordt hoe en waar mensen kunnen wachten voordat zij de kerk in kunnen;

- In het gebruiksplan ook afspraken opgenomen worden over het reinigen van de kerkzaal na afloop. Denk hierbij aan deurklinken, lessenaars, spreekstoel, microfoons, stoelen/ banken, enz.

Overige ruimtes: Sluit ruimtes die niet gebruikt worden af om te voorkomen dat mensen hier ongevraagd naar binnen gaan.

De kerkdienst

In en rond de kerkdienst is er nog een aantal aspecten waarmee rekening gehouden dient te worden, zoals:

- *Muzikale medewerking aan een kerkdienst:* bij de opstelling van zangers en instrumentalisten dient met de anderhalve meterregel en andere RIVM-voorschriften rekening te worden gehouden. We adviseren een afstand van min. 3 en bij voorkeur 5 meter qua zangrichting tussen de zanger(s) en de gemeenteleden in de kerk en buiten.
- *Zingen tijdens vieringen:* Sinds 1 juli is zang als onderdeel van godsdienst en levensovertuiging weer toegestaan, mits de RIVM-richtlijnen worden opgevolgd. Als kerkenraad dient u af te wegen of zingen in uw kerkgebouw verantwoord is of niet. Meer hierover in dit protocol 'Zingen tijdens de kerkdienst'.
- *Collectes:* het gebruik van doorgeefzakken en lange collectestokken is niet mogelijk. Overweeg het gebruik van een collecte-app. Mogelijk alternatief is de plaatsing van collecteschalen bij de uitgang. Let op: hierbij kan filevorming ontstaan. Dat is een mogelijk nadeel.
- *Kinderopvang, kindernevendienst, jeugdwerk:* Voor kinderopvang, kindernevendienst en jeugdwerk gelden de algemene voorschriften van de RIVM voor hert werken met kinderen en jongeren'. Ga hierbij in overleg met vrijwilligers in het kinder- en jeugdwerk of zij zelf comfortabel zijn met het vormgeven van deze activiteiten. Zorg, indien nodig, voor aanvullende maatregelen (denk aan mondkapjes, voldoende overige hygiënemaatregelen).

Op de [jongprotestant.nl](http://www.jongprotestant.nl) (<http://www.jongprotestant.nl>), is een [protocol voor het jeugdwerk](https://jongprotestant.protestantsekerk.nl/nieuws/protocol-jeugdactiviteiten-in-coronatijd/) (<https://jongprotestant.protestantsekerk.nl/nieuws/protocol-jeugdactiviteiten-in-coronatijd/>) te vinden.

Bijzondere vieringen en bediening van sacramenten

Bediening van sacramenten

- *Avondmaal:* dit kan gevierd worden mits aan alle voorschriften wordt voldaan. Dat betekent een bekertje per persoon en het brood afnemen van een schaal in plaats van aanreiken.
- *Doop:* Alhoewel de anderhalve meter afstand tussen mensen leidend is en blijft, kan een voorganger vanaf 1 juni bepaalde liturgische handelingen verrichten zonder deze afstand te handhaven. Het gaat om dopen, bevestiging van ambtsdragers, huwelijks (in)zegening en ziekenzalving.
- *Zegenen:* Alhoewel de anderhalve meter afstand tussen mensen leidend is en blijft, kan een voorganger vanaf 1 juni bepaalde liturgische handelingen verrichten zonder deze afstand te handhaven. Het gaat om dopen, bevestiging van ambtsdragers, huwelijks (in)zegening en ziekenzalving.

Als uw gemeente er voor kiest om de doop en/of zegenen te verrichten zonder anderhalve meter afstand te handhaven, dan moet dit worden opgenomen in het gebruiksplan.

Overige diensten als huwelijksdiensten, belijdenisdiensten, bevestigingsdiensten van predikanten en/of kerkenraadsleden, rouwdiensten

De overige diensten kunnen plaatsvinden onder dezelfde condities zoals eerder beschreven onderaan in dit protocol. Wel is het van belang dat in het gebruiksplan specifiek aandacht wordt gegeven aan deze diensten. Daarbij is het vermijden van lichamelijk contact extra belangrijk. Denk daarbij aan:

- Zegenen (zie onder kopje 'bediening van sacramenten')
- Het feliciteren of condoleren zonder fysieke aanraking;
- De aanwijzingen van de uitvaartleider bij rouwdiensten; hij of zij is via de uitvaartbranche geïnformeerd.

Bijeenkomsten anders dan kerkdiensten

Specifieke aanwijzingen voor bijeenkomsten anders dan kerkdiensten, zoals

- De dagelijkse voortgang van het gemeentewerk door de kerkenraad, colleges, werk- en taakgroepen

- Jeugdwerk

Voor jeugd tot 18 jaar hoeft onderling geen 1,5 m afstand te worden gehouden. De leiding dient wel 1,5 m afstand te houden. Zie ook [protocol jeugdwerk \(https://jongprotestant.protestantsekerk.nl/nieuws/protocol-jeugdactiviteiten-in-coronatijd/\)](https://jongprotestant.protestantsekerk.nl/nieuws/protocol-jeugdactiviteiten-in-coronatijd/) op [jongprotestant.nl \(http://www.jongprotestant.nl\)](http://www.jongprotestant.nl).

- Groepswerk (bijvoorbeeld kringenwerk, activiteiten in het kader van vorming en toerusting etc.)
- De verkiezing van predikanten en de voorbereiding van deze verkiezing
- De verkiezing van ouderlingen en diakenen en de voorbereiding van deze verkiezing
- De bemiddeling in conflicten (door bijvoorbeeld visitatie en/of classispredikant)
- Kerkelijke rechtspraak

Al deze activiteiten kunnen met inachtneming van bovenstaande basisregels weer plaatsvinden, zowel in het kerkgebouw als op andere plekken (denk aan vergaderingen en kleinschalig groepswerk in huizen).

Voor al deze activiteiten geldt dat ze, waar het het gebruik van het kerkgebouw betreft, moeten voldoen aan de richtlijnen in het gebruiksplan. Ook voor externe huurders van het kerkgebouw gelden deze richtlijnen. Voor bijeenkomsten in de thuissituatie gelden de algemene richtlijnen van het RIVM.

Slotbepaling

Dit protocol is in opdracht van het moderamen opgesteld door de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland en ter informatie voorgelegd aan het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO).

Foto: Heiko Bertram